

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏
အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ
Tai' ye' ta' chaw ceu_ te' hpa_ ve
a khaw-an_ gu fan_ ha_ sha' ve u'pa_te_

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈။)

(2015 - hk'aw_, Pi_htao_su^ lo^daw_ u'pa_te_ na_ba_ - 8)

၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်

(1376 - hk'aw_, ta_ pao' pa suh_ 7 nyi)

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်)

(2015 - hk'aw_, Fe_ba_va_ri_ ha pa - 24 nyi)

Na _{ba}	Nyi ca kui Aw _{lawn}	Li _{me} h _{me} h _{pfu}
1	Aw _{lawn} taw – (1)	1
	Aw _{lawn} meh leh t _{cu} h ^ˉ kui _{lawn} h _{peu} ma _{lawn} ve	
2	Aw _{lawn} taw – (2)	3
	Daw [˘] law kui _{lawn} te [˘] h _{pa}	
3	Aw _{lawn} taw – (3)	4
	Tai [˘] ye [˘] ta [˘] chaw ceu _{lawn} te [˘] h _{pa} ve a khaw-an _{lawn} leh g'a keun _{lawn} g'a caw [˘] ve a hkaw-an _{lawn}	
4	Aw _{lawn} taw – (4)	7
	G'o _{lawn} -ji [˘] h _{ta} -na ^ˆ aw _{lawn} mo _{lawn} shaw _{lawn} ve leh pi _{lawn} -htao-su ^ˆ g'o _{lawn} -ji [˘] teh ve	
5	Aw _{lawn} taw – (5)	8
	G'o _{lawn} -ji [˘] h _{ta} -na ^ˆ ve aw _{lawn} vui _{lawn} leh te tu _{lawn} a hkaw-an _{lawn} te [˘] h _{pa}	
6	Aw _{lawn} taw – (6)	13
	Tai [˘] ye [˘] ta [˘] chaw ceu _{lawn} te [˘] h _{pa} ve a hkaw-an _{lawn} gu fan _{lawn} ha _{lawn} sha ^ˉ ve	
7	Aw _{lawn} taw – (7)	17
	Taw _{lawn} ta _{lawn} kui _{lawn} te [˘] h _{pa}	
8	Aw _{lawn} taw – (8)	17
	Ci _{lawn} yan _{lawn} tu _{lawn} te [˘] h _{pa}	
9	Aw _{lawn} taw – (9)	18
	Aw _{lawn} nu aw _{lawn} na ve	

စဉ်	မာတိကာ အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	အခန်း(၁) အမည်နှင့်အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်	၁
၂။	အခန်း(၂) ရည်ရွယ်ချက်များ	၃
၃။	အခန်း(၃) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ	၄
၄။	အခန်း(၄) ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်း	၇
၅။	အခန်း(၅) ဝန်ကြီးဌာန၏တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များ	၈
၆။	အခန်း(၆) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း	၁၃
၇။	အခန်း(၇) တားမြစ်ချက်များ	၁၇
၈။	အခန်း(၈) ပြစ်ဒဏ်များ	၁၇
၉။	အခန်း(၉) အထွေထွေ	၁၈

Taĩ yẽ tã chaw ceu, tẽ hpa_ ve
a khaw-an_ gu fan_ ha_ shã ve ũpa_te_
(2015 - hk'aw_, Pi_htao_su^ lo^daw_ ũpa_te_ na_ba_ - 8)
1376 - hk'aw_, ta_ paõ pa suh̃ 7 nyi
(2015 - hk'aw_, Fe_ba_va_ri_ ha pa – 24 nyi)

Pi_htao_su^ lo^daw_ leh_ ũpa_te_ chi hta_ teh ve yo_.

Aw_ taw (1)

Aw_ meh leh tcuh̃ kui_ hpeu_ ma_ ve

1. Ũpa_te_ chi hta_ taĩyẽtã chaw ceu, tẽ hpa_ ve a
hkaw-an_ hta_ gu fan_ ha_ shã ve ũpa_te_ teh_ g'a ku_ pĩ
law_ ve yo_.

2. Ũpa_te_ chi hk'aw lo pã ve aw_ haw̃ lo ve taw̃ hkaw̃
tẽ hpa_ leh_ hpeu_ ma_ lã ta_ ve hk'e tcuh̃ kui_ g'a caw_ pĩ
law_ ve yo_.

(A) Taĩyẽtã chaw ceu, tẽ hpa_ k'o^ ve leh_ Pi_
htao_ su^ Man mvuh̃ mi_ hta_ aw_ hkuĩpui_
mvuh̃ mi_ teh_ g'a shaw_ leh cã hta_ cã ma
cheh̃ la_ ta_ ve chaw ceu, hta_ k'o^ gã ve yo_.
Taw̃ hkaw̃ chi aw_ hk'aw mvuh̃ mi_ yã te tu_ a
hkaw-an_ g'a ve chaw leh hkeh̃ chaw mvuh̃ mi_
yã mã pã.

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး
ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ
(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈။)
၁၃၇၆ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်
(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်)

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ဤဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အခန်း (၁)

အမည်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်

၁။ ဤဥပဒေကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး
ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။

၂။ ဤဥပဒေတွင်ပါရှိသောအောက်ပါစကားရပ်များသည်
ဖော်ပြပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်စေရမည်-

(က) **တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ** ဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စု
သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ပင်ရင်းနိုင်ငံအဖြစ်
သတ်မှတ်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် နေထိုင်ခဲ့ကြသော
လူမျိုးများကိုဆိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် နိုင်ငံသား
ပြုခွင့်ရသူများ နှင့် ဧည့်နိုင်ငံသားများ မပါဝင်။

- (B) **G'o_ jĩ hta_ na^ k'o^** ve leh_ u_ pa_ te_ caw_ ve hk'e, shaw_ teh ta_ ve pi_ htao_ su^ a cu_ ya_ tai_ ye_ ta_ caw ceu_ hpaw_ g'o_ jĩ hta_ na^ hta_ k'o^ ga_ ve yo_.
- (C) **Pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ k'o^** ve leh_ shaw_ teh ta_ ve aw_ hkuĩ_ pui_ aw_ li_ u_ pa_ te_ hk'a shu_, mvuh_ mi_ ta_ ma_ da^ aw_ to, pi_ htao_ su^ lo^daw_ ve sha hpaw_ hta_ yu_ leh, aw_ mo_ shaw_ leh, kan_ aw_ vui_ pi_ ta_ ve tai_ ye_ ta_ kan_ hta_ ca_ da_ ve g'o_ jĩ hta_ na^ pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ hta_ k'o^ ga_ ve yo_.
- (D) **Tai_ aw_ ti lon_, ma_ he^ ka_, pi_neh_ g'o_ jĩ hta_na^ k'o^** ve leh_ shaw_ teh ta_ ve aw_ hkuĩ_ pui_ u_ pa_ te_ hk'a shu_, mvuh_ mi_ ta_ ma_ da^ aw_ to, ca_ da_ ve tai_ aw_ ti lon_, ma_ he^ ka_, pi_neh_ lo^daw_ ve sha hpaw_ hta_ cu_ leh tai_ ye_ ta_ chaw ceu_ kan_ hta_ te tu_ aw_ mo_ shaw_ teh leh, kan_ aw_ vui_ pi_ ta_ ve g'o_ jĩ hta_na^ hta_ k'o^ ga_ ve yo_.
- (F) **Tai_ aw_ ti lon_, ma_ he^ ka_, pi_neh_ g'o_ jĩ k'o^** ve leh_ shaw_ teh ta_ ve aw_ hkuĩ_ pui_ u_ pa_ te_ hk'a shu_, mvuh_ mi_ ta_ ma_ da^ aw_ to, ca_ da_ ve tai_ aw_ ti lon_, ma_ he^ ka_, pi_neh_ lo^daw_ ve sha hpaw_ hta_ cu_ leh aw_ mo_ shaw_ teh leh kan_ aw_ vui_ pi_ ta_ ve tai_ aw_ ti lon_, ma_ he^ ka_, pi_neh_ tai_ ye_ ta_ chaw ceu_ kan_ hta_ ca_ da_ ve g'o_ jĩ hta_na^ g'o_ jĩ hta_ k'o^ ga_ ve yo_.

- (ခ) **ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနကို ဆိုသည်။
- (ဂ) **ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတာဝန် ပေးအပ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီး ဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးကို ဆိုသည်။
- (ဃ) **တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော် သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်သော ဝန်ကြီးဌာန ကိုဆိုသည်။
- (င) **တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတာဝန် ပေးအပ်သော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ ဝန်ကြီး ကို ဆိုသည်။

- (F) **Taĩ yẽ tã yẽya_** k'õ^ ve leh_ - taĩ yẽ tã hui ve li_ , taw̃ hkaw̃ , hkui meũ la_ meũ cũ yi_ , chaw lĩ vãlĩ , hpa.sha_ aw_ lĩ , ra.sa.van_ aw_ shiñ aw_ka , gaw_ da_ ve , shaw_ teh ta_ ve aw_ hkuĩ pui_ ũpa.te_ hk'aw pã ve a hkaw-an_ tẽ hpa_ g'a tu_ ve leh , chaw yã a sha_ te_ hk'ã ui_ la mvuh la tu_ , chi hk'e ve kañ laĩ ceu_ hta_ k'õ^ gã ve yo_ .

Aw_ taw -2

Daw̃ law kui_ tẽ hpa_

3. Aw_ lĩ ũ pa_ te_ ve daw̃ law kui_ tẽ hpa_ leh_ - aw_ haw̃ lo ma_ lã ta_ ve hk'e yo_ .

- (A) Taĩ yẽ tã chaw ceu_ hk'a peu-e_ shu_ da_ ve mvuh̃ mi_ yã a hkaw-an_ g'a pĩ law_ tu_ .
- (B) Taĩ yẽ tã aw_ chaw̃ chaw̃ ha_ da_ meũ da_ ve hta_ te leh , aw_ teh_ ma ve pi_ htao_ sũ nyi ma hta_ aw_ hkuĩ pui_ teh leh , aw_ co-e aw_ ca_ la_ sheh cã da_ tẽ geh-eh_ cheh̃ k'ai tu_ .
- (C) Taĩ yẽ tã chaw ceu_ tẽ hpa_ ve taw̃ hkaw̃ , li_ ,aw_ lĩ aw_ hk'ã , hkui meũ la_ meũ cũ yi_ , chaw_ ceu_ aw_ ho_ aw_ hẽ , ra_ za_ van_ aw_ shiñ aw_ ka tẽ hpa_ hta_ ha_ shã leh ui_ la mvuh la pĩ law_ tu_ .

- (စ) တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဆိုသည်မှာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ သမိုင်းအမွေအနှစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါအခွင့်အရေးများရရှိရေးတို့ အပါအဝင် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစသည့် ကိစ္စရပ်များကိုဆိုသည်။

အခန်း (၂) ရည်ရွယ်ချက်များ

၃။ ဤဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

- (က) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး တန်းတူညီမျှသော နိုင်ငံသား အခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန်၊
- (ခ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုဖြင့် စစ်မှန်သော ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓါတ် အခြေခံ၍ ထာဝစဉ် အတူတကွ လက်တွဲနေထိုင်ကြစေရန်၊
- (ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်တို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊

- (D) Taĩ yẽ tã chaw ceu, aw, chaw̃ chaw̃ caw̃ da, haw, da, tu, ha, da, yaw̃ yan da, leh ga da, puĩ ve aw, ceu, caw, mã la tu.
- (E) Ui, la mvuh la hpaw̃ i jã she, ve taĩ yẽ tã chaw ceu, ve cũ yi, ma, yi, cheh̃ sha caw, sha, tã ka, hpaw̃, ya, k'aw cã da, hpaw̃, chi hk'e ve ca cã g'a, cã tañ ka, na, hk'aĩ a sha, hu hk'ã ui, la mvuh la tu.
- (F) Shaw, teh ta, ve aw, hkuĩ pui, ũ pa, te, hk'aw pã ve a hkaw-an, tẽ hpa, hta, taĩ yẽ tã tẽ hpa, hk'a bĩ g'a tu.

Aw, taw -3

Taĩ yẽ tã chaw ceu, tẽ hpa, ve a hkaw-an, leh g'a keun, ve a hkaw-an.

4. Taĩ yẽ tã chaw ceu, tẽ hpa, leh, mvuh̃ mi, gaw, da, tu, aw, lĩ ũ pa, te, caw hõ g'ã tu, leh, hk'ã law, gaw, da, tu, teh ta, ve ũ pa, te, hta, mã pon, leũ k'o,

- (ဃ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
ချစ်ကြည် လေးစားရေးနှင့် ရိုင်းပင်းကူညီရေးတို့
တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန်၊
- (င) တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု နည်းပါးနေသည့် တိုင်းရင်းသား
လူမျိုးများ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊
လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး စသည်တို့ ပါဝင်သော လူမှု
စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊
- (စ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများကို
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အပြည့်အဝ ရရှိစေရန်။

အခန်း (၃)

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ

၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ တရား
ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ ပြည်သူတို့၏
ကိုယ်ကျင့်တရားအကျိုးငှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများနှင့်
မဆန့်ကျင်လျှင်-

- (A) A shu yaw^ˇ ve taw^ˇ hkaw^ˇ, li_ˆ, hkui meu^ˇ la_ˆ meu^ˇ cu^ˇ yi_ˆ, chaw li^ˇ va^ˇ li^ˇ, hpa_ˆ sha_ˆ aw_ˆ li^ˇ te^ˇ hpa_ˆ, kaw^ˇ eh_ˆ law_ˆ eh_ˆ te hpeh_ˆ ve yo_ˆ.
- (B) A shu yaw^ˇ ve taw^ˇ hkaw^ˇ, li_ˆ te^ˇ hpa_ˆ hta_ˆ mvuh^ˇ mi_ˆ cu^ˇ yi_ˆ ma_ˆ yi_ˆ hpaw^ˇ ve te hk'a^ˇ hta_ˆ ma^ˇ heu^ˆ ma^ˇ ya_ˆ tcuh^ˆ ve hk'aw^ˆ, ma_ˆ tu_ˆ a hkaw-an_ˆ leh, hen^ˇ yu_ˆ tu_ˆ a hkaw-an_ˆ caw_ˆ ve yo_ˆ.
- (C) A shu yaw^ˇ ve chaw li^ˇ va^ˇ li^ˇ hk'a shu_ˆ te ve paweh^ˇ leh, aw_ˆ nyi lon^ˆ te^ˇ hpa_ˆ hta_ˆ kaw^ˇ-eh_ˆ law_ˆ eh_ˆ te tu_ˆ a hkaw-an_ˆ caw_ˆ ve yo_ˆ.
- (D) A shu yaw^ˇ ve li_ˆ leh hkui meu^ˇ la_ˆ meu^ˇ cu^ˇ yi_ˆ te^ˇ hpa_ˆ aw_ˆ tcuh^ˆ aw yan^ˇ hta_ˆ g'a_ˆ mi tu_ˆ, daw^ˇ nyi leh te taw^ˆ ve a hkaw-an_ˆ, chaw li^ˇ va^ˇ li^ˇ kan^ˆ hta_ˆ ca^ˆ da_ˆ leh kaw^ˇ-eh_ˆ law_ˆ eh_ˆ, cha_ˆ nyi g'a_ˆ hpfuh^ˆ hpeu_ˆ taw^ˆ tu_ˆ a hkaw-an_ˆ caw_ˆ ve yo_ˆ.
- (E) Cu^ˇ yi_ˆ hen^ˇ ve a hkaw-an_ˆ, na^ˆ tsuh^ˇ gu tu_ˆ a hkaw-an_ˆ, kan^ˆ g'a_ˆ tu_ˆ a hkaw-an_ˆ, tan^ˇ ka_ˆ hpaw^ˇ lo aw_ˆ htai_ˆ shu_ˆ da_ˆ ve a hkaw-an_ˆ te^ˇ hpa_ˆ g'a_ˆ tu_ˆ a hkaw-an_ˆ caw_ˆ ve yo_ˆ.
- (F) A shu yaw^ˇ ve na^ˆ tsuh^ˇ cu^ˇ yi_ˆ te^ˇ hpa_ˆ ma^ˇ g'a_ˆ meh^ˆ k'ai tu_ˆ pon ha_ˆ sha^ˆ ve, g'a_ˆ ca hpeu_ˆ taw^ˆ ve leh ui_ˆ la mvuh^ˆ la tcuh^ˆ tu_ˆ te ve a hkaw-an_ˆ caw_ˆ ve yo_ˆ.

- (က) မိမိတို့၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာသမ္မာန်တို့ကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။
- (ခ) မိမိတို့၏ စကား၊ စာပေတို့ကို နိုင်ငံတော်၏ ပညာရေးမူဝါဒ ကို ထိခိုက်မှု မရှိစေဘဲ သင်ကြားခွင့်နှင့် သင်ယူခွင့်ရှိသည်။
- (ဂ) မိမိတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ဆောင်ရွက်သော အခမ်းအနားများနှင့် နေထုံးနေ့မြတ်များ ကို လွတ်လပ်စွာ ကျင်းပခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) မိမိတို့၏ စာပေနှင့် အနုပညာတို့ကို ခေတ်မီတိုးတက်စေရန် တီထွင်ကြံဆ ဖော်ထုတ်ခွင့်နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွတ်လပ်စွာ သုတေသနပြု ဖော်ထုတ်ခွင့်ရှိသည်။
- (င) ပညာသင်ကြားခွင့်၊ ဆေးကုသခွင့်၊ အလုပ်အကိုင် ရပိုင်ခွင့်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် တန်းတူညီမျှသော အခွင့်အရေးများ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (စ) မိမိတို့၏ ရိုးရာတိုင်းရင်းဆေးပညာများ တိမ်ကောပျောက်မှု မရှိစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းတို့ကို ဆောင် ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

- (G) A shu yaw[˥] ve a_˩ sho-e_˩ ve aw_˩ shin[˥] aw_˩ kan_˥ te[˥] hpa_˩ hta_˩ gu fan_˩ ha_˩ sha[˥] tu_˩ a hkaw-an_˩ caw_˩ ve yo_˩.
- (H) Shaw_˩ teh ta_˩ ve aw_˩ hkui[˥] pui_˩ u[˥] pa_˩ te_˩ aw_˩ hk'aw ta[˥] teh ta_˩ ve chaw ca[˥] la[˥] bi[˥] ve k'o, ca[˥] da_˩ ve tai[˥] aw_˩ ti lon[˥] leh, a shu yaw[˥] hk'a[˥] u[˥] peun_˩ a hkaw-an_˩ g'a, u[˥] pa_˩ te_˩ teh ve kan[˥] aw_˩ hk'aw, a shu yaw[˥] chaw ceu_˩ aw_˩ tan te pa_˩ lo_˩ e g'a tu_˩ te ve a hk'aw-an_˩ caw_˩ ve yo_˩.
- (I) Aw_˩ taw eh[˥] (za[˥]) hta_˩ peun leh, ca[˥] da_˩ ve tai[˥] aw_˩ ti lon[˥], ma[˥] he[˥] ka_˩, pi_˩ neh_˩ leh, a shu yaw[˥] hk'a[˥] u[˥] peu_˩ a hkaw-an_˩ g'a aw_˩ ti u[˥] pa_˩ te_˩ gu te kui_˩ lo, aw_˩ tan te pa_˩ pa[˥] tu_˩ a hk'aw-an_˩ g'a ve tai[˥] ye[˥] ta[˥] chaw ceu_˩ hpeh_˩ ve law k'o, o[˥] ve tai[˥] aw_˩ ti lon[˥], ma[˥] he[˥] ka_˩, pi_˩ neh_˩ leh, a shu yaw[˥] hk'a[˥] u[˥] peu_˩ a hkaw-an_˩ g'a aw ti u[˥] peun_˩ kui_˩ lo, aw lon[˥] ma te leh, o[˥] ve tai[˥] ye[˥] ta[˥] chaw ceu_˩ kan[˥] hta_˩ te k'ai g'a tu_˩ ca[˥] da_˩ ve tai[˥] ye[˥] ta[˥] chaw ceu_˩ aw_˩ tan te pa_˩ te[˥] hpa_˩ pa[˥] tu_˩ a hk'aw-an_˩ g'a pi[˥] ve yo_˩.
- (J) A shu yaw[˥] chaw ceu_˩ ve ra_˩ za_˩ van_˩ hta_˩ g'a, ca hpeu_˩ taw[˥] tu_˩ a hk'aw-an_˩ leh, aw_˩ shin[˥] aw_˩ ka te[˥] hpa_˩ hta_˩ u[˥] pa_˩ te_˩ hta_˩ haw_˩ da_˩ ve hk'e gu ha_˩ sha[˥] tu_˩ a hk'aw-an_˩ caw_˩ ve yo_˩.

- (ဆ) မိမိတို့၏ ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခွင့်ရှိသည်။
- (ဇ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သတ်မှတ်သော လူဦးရေ ရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုဥပဒေပြုရေးတွင် မိမိတို့ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။
- (ဈ) ပုဒ်မခွဲ (ဇ) အရ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စု ဥပဒေပြုရေးတွင် ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်ခွင့် ရရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဖြစ်လျှင် ထိုတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စု အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အဓိကအားဖြင့် ထိုတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများရေးရာကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ကိုယ်စားလှယ် များ ပါဝင်ခွင့်ပြုရမည်။
- (ည) မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားများ၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်များကို ထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် အမွေအနှစ်များကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့် ရှိရမည်။

Aw, taw, (4)

G'o_ jĩ hta_ na^ shaw_ teh ve leh pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ teh ve

5. Taĩ yẽ tã chaw ceu_ tẽ hpa_ ve cheh̃ kui_ aw_ hk'aw ui_ la mvuh la ve kañ tẽ hpa_, kañ hk'ã loñ tẽ hpa_, tañ ka_ hk'ã tẽ hpa_, mi_ gui_ haw̃ mi_ gui_ na laĩ ceu_ maw̃ yu_ taw̃ yeh̃ ve kañ tẽ hpa_ te ve law k'o, kañ hk'ã aw_ lawn aw_ tañ tẽ hpa_ hta_ õ ka_ cheh̃ ve, cã da_ ve aw_ hkuĩ pui taĩ yẽ tã chaw ceu_ tẽ hpa_ hta_, hk'a ce_ hk'a ca^ eh_, tẽ na_ hpaw ma_ shi_ pĩ kã pĩ, jeh_ haw_ leh g'a te ve yo_.

6. Mvuh̃ mi_ ta_ ma_ da^ leh_- taĩ yẽ tã chaw ceu_ kañ tẽ hpa_ hta_ a yẽ teh leh te k'ai g'a tu_ taĩ yẽ tã yẽ ya_ g'o_ jĩ hta_ na^ hta_ pi_ htao_ su^ lo^daw_ ve sha hpaw̃ yu_ leh aw_ mo_ g'a shaw_ teh ve yo_.

7. Mvuh̃ mi_ ta_ ma_ da^ leh_-

(A) Pi_ htao_ su^ taĩ yẽ tã chaw ceu_ hpaw̃ pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ hta_ teh tu_ lo^daw_ aw_ tan te pa_ hta_ mã k'o^, lo^daw_ aw_ tan te pa_ mã hẽ ve chaw hta_ mã k'o^, shaw_ teh ta_ ve aw_ hkuĩ pui_ aw_ taw po^ ma^ 232, aw_ taw eh̃ (ka^) lo ma_ lã ta_ ve hk'e, bĩ law_ ve chaw, keun_ da_ ve chaw hta_ leu^ leh, õ ve aw_ meh cã lã hta_ pi_ htao_ su^ lo^daw_ lo tan_ ma_ pĩ leh sha hpaw̃ g'a yu_ ve yo_.

အခန်း (၄)

ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးခန့်အပ်ခြင်း

၅။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဒေသအတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စီမံကိန်းကြီးများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက စီမံကိန်းအကြောင်းအရာများကို သက်ဆိုင်ရာ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ပြည့်စုံတိကျစွာ ကြိုတင်ချပြ အသိပေး၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၆။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ကိစ္စရပ်များကို အလေးထားဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာနကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။

၇။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည်-

(က) ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲကဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်သူများထဲကဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃၂၊ ပုဒ်မခွဲ(က)ပါ အရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက် နှင့်ပြည့်စုံသော သင့်လျော်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်၍ ယင်း၏ အမည်စာရင်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းလျက် သဘောတူညီချက်ရယူရမည်။

(B) Pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ teh_ shaw_ teh leh kañ aw_ vui_ pĩ g'a tu_ pi_ htao_ su^ lo^daw_ ve sha hpaw̃ mã g'a ve law k'o, chaw õ ve aw_ tan aw_ meh cã lã aw_ suh̃ hta_ pi_ htao_ su^ lo^daw_ lo_, k'aw_ tan_ ma_ tu_ a hkaw-an_ caw_ ve yo_.

(C) Pi_ htao_ su^ lo^daw_ ve sha hpaw̃ g'a peu_ ve chaw hta_ pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ teh_ teh leh aw_ vui_ g'a pĩ ve yo_.

8. Pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ leh_- mvuh̃ mi_ ta_ ma_ da^ hta_ aw_ vui_ g'a hk'a_ ve yo_. Pi_ htao_ su^ g'o_ jĩ ve ã yañ aw_ hk'aw_ leh_- mã-o_ ve mvuh̃ mi_ ta_ ma_ da^ ve ã yañ hk'a shu_ hpeh_ ve yo_.

(ခ) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် မရရှိပါက ယင်းပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ထပ်မံတင်သွင်းခွင့် ရှိသည်။

(ဂ) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ရရှိပြီးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရမည်။

၈။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတအား တာဝန်ခံရမည်။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ ရာထူးသက်တမ်းသည် သာမန်အားဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ရာထူးသက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။

Aw_↓ taw (5)

G'o_↓ji^h hta_↓na^h ve aw_↓ vui_↓ lehte hpeh_↓ ve a hkaw-an_↓ te^h
hpa_↓

9. G'o_↓ji^h hta_↓na^h ve aw_↓ vui_↓ leh te hpeh_↓ ve a hkaw-an_↓
te^h hpa_↓ leh_↓ aw_↓ haw^h ve hk'e yo_↓.

(A) Chi u^hpa_↓te_↓ hk'aw ve daw^h law kui_↓ te^h hpa_↓ hta_↓
kan^h hk'a^h hpaw te k'ai g'a tu_↓ pon, te li^h te hk'a^h
leh, kan^h hk'a^h gu teh ve

(B) Shaw_↓ teh ta_↓ ve aw_↓ hkui^h pui_↓ u^hpa_↓te_↓ hk'aw
pa^h ve tai^h ye^h ta^h chaw ceu_↓ ve a hkaw-an_↓ hta_↓
u^hpa_↓te_↓ hk'a shu_↓, hk'a bi^h hk'a law_↓ g'a hka_↓ ca^h
hpeh_↓ tu_↓ aw_↓ pon, gu fan_↓ ha_↓ sha^h ve.

(C) Tai^h ye^h ta^h chaw ceu_↓ ve taw^h hkaw^h, li_↓, hkui
meu^h la_↓ meu^h cu^h yi_↓, chaw li^h va^h li^h leh aw_↓ li^h
aw_↓ hk'a^h te^h hpa_↓ hta_↓ gu ha_↓ sha^h k'ai tu_↓ leh ui_↓
la mvuh la tu_↓ aw_↓ pon te ve, ra_↓sa_↓van_↓ leh a_↓
sho-e_↓ aw_↓ shin^h aw_↓ka te^h hpa_↓ hta_↓ g'a_↓ ca
hpeu_↓ taw^h leh gu ha_↓ sha^h tu_↓ te ve.

အခန်း (၅)

ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၉။ ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်-

- (က) ဤဥပဒေပါ ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်း စဉ်များ ချမှတ်ခြင်း၊
- (ခ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေနှင့်အညီ အပြည့်အဝရရှိခံစားနိုင်ရေးအတွက် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊
- (ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သမိုင်းနှင့် ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ် တို့ကို စူးစမ်းရှာဖွေဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

- (D) Taĩyẽtã aw_ chaw_ chaw_ caw_ da_ haw_ da_ tu_, ha_ da_ yaw^ yan da_ tu_ leh ga da_ pui_ tu_ ve te_ hpa_ ui_ la mvuh la tu_ te ve.
- (E) Ui_ la mvuh la hpaw_ i ja_ she_ ve taĩyẽtã chaw ceu_ ve a sha_ te_ hk'a_ ui_ mvuh la tu_ aw_ pon, cu_yi_ ma_yi_ hpaw_, cheh_ sha caw_ sha hpaw_, tan_ka_ hpaw_ leh ya_ k'aw ca_ da_ k'aw da_ hpaw_ chi hk'e ve kan_ lai_ ceu_ hpaw_ ui_ la mvuh la tu_ te ve.
- (F) Taĩyẽtã te_ ceu_ leh te_ ceu_, ma_ he^ ka_, taĩyẽtã aw_ chaw_ chaw_ hta_ ma_ k'o^, aw_ nu ve hpa_ sha_ hta_ ma_ k'o^, heu^ kui_ ma_ caw_ tcuh ve aw_ hk'aw, a shu yaw_ daw_ caw_ ve taw_ hkaw_, li_, chaw li_ va_ li_, o_ k'o_ pui ve hpa_ sha_ aw_ li_ te_ hpa_ hta_ k'aw_-eh_ law_-eh_ te ve.
- (G) Taĩyẽtã te_hpa_ ve a hkaw-an_ hta_ u_pa_te_ hk'a shu_, hk'a deh_ hta_ pi_ ha_ sha_ pi_ ve.
- (H) Taĩyẽtã aw_ chaw_ chaw_, ma_ he^ ka_, taĩyẽtã chaw ceu_ aw_ ka_ lo hpeh_ ve ma_ caw_ ma_ haw_ da_ kui_ hta_ ca_ da_ leh, pawn_da_ jeh_ da_ leh haw_ da_ tu_ te ve.

- (ဃ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
ချစ်ကြည် လေးစားရေးနှင့် ရိုင်းပင်းကူညီရေးတို့
တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (င) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နည်းပါးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုး
များ၏ လူမှုဘဝမြင့်မားရေးအတွက် ပညာရေး၊
ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး
စသည့် လုပ်ငန်းရပ်များ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်
စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (စ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုး တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး သို့မဟုတ်
တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အချင်းချင်းကိုလည်းကောင်း၊
အခြား ဘာသာသာသနာကိုလည်းကောင်း ထိခိုက်
နစ်နာမှုမရှိစေဘဲ မိမိ ချစ်ခင်မြတ်နိုးသည့် စကား၊
စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာသာသနာ
နှင့်ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်
ခြင်း၊
- (ဆ) တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ဥပဒေနှင့်
အညီ ထိရောက်စွာ အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊
- (ဇ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား
လူမျိုးများအကြား ဖြစ်ပွားသည့် အငြင်းပွားမှုနှင့်
စပ်လျဉ်း၍ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းခြင်း၊

- (I) Tai'ye'ta' chaw ceu, te' hpa_ lai_ ceu, hpaw' ui_ la mvuh la pi' law, ve kan_ te' hpa_ hta_ ca_ da_ leh g'a_ ca cha_ nyi ve kan_ te' hpa_ te ve.
- (J) I ja' ve chaw ceu, eh_ hpeh_ ve, meh_ k'ai la yo, ve tai'ye'ta' aw_ ceu, te' hpa_ ve taw' hkaw', hkui meu' la_ meu' cu' yi_, chaw li' va'li' leh aw_ li' aw_ hk'a' te' hpa_ hta_ g'a_ ca hpeu_ taw^ ve, gu teh ve, ha_ sha_ ve leh ui_ la mvuh la tu_ te ve.
- (K) Chi u'pa.te_ aw_ lawn hta_ ca_ da_ leh, ca_ da_ ve a cu_ya_ hta_na^, a cu_ya_ aw_ mo_ aw_ tsuh_ hta_ jeh_ da_ leh te ve.
- (L) Pi.htao.su^ a cu_ya_ aw_ mo_ ma' k'o^, u'pa.te_ te' ma_ ma_ hta_ cu' leh ma' k'o^, pi' ta_ ve tai'ye' ta' chaw ceu, hpaw' kan_ aw_ vui_ hta_ te ve.

10. G'o_ji' hta_na^ leh_- lo_ ve tai'ye'ta' chaw ceu, hpaw' ve kan_ te pa_ aw_mo_ aw_ tsuh_ te' mo_ le le hta_ pi.htao.su^ a cu_ya_ ve sha hpaw' te leh g'a gu shaw_ teh ve yo_.

- (ဈ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ည) လူနည်းစုဖြစ်သော၊ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးဖြစ်နေသော တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဋ) ဤဥပဒေပါ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဌ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကဖြစ်စေ၊ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ် အရဖြစ်စေ ပေးအပ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

၁၀။ ဝန်ကြီးဌာနသည်လိုအပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမည်။

11. G'o_jĩ hta_na^ leh_ taĩye'tã chaw ceu_ hpaw̃ ve kañ te'hpa_ hta_ aw_ hk'ã ta^ htã hk'a ga_, hk'a deh_ te k'ai g'a tu_ pon, lo_ puĩ law k'o, kaw_n.mi.ti_ leh kañ aw_ mo_ tẽ hpa_ hta_ cã da_ ve aw_ nu ve pi_htao_su^ g'o_jĩ hta_na^ te'hpa_ hta_ jeh_ da_ leh, aw_mo_ shaw_ teh g'a leh, õ hk'e shaw_ teh peu_ k'o, kañ aw_ vui_ hta_ tẽ paw̃ tĩ g'a ta^ teh pĩ ve yo_.

12. Taĩ aw_ ti loñ, mãhe^ ka_, pi_neh_ g'o_jĩ hta_na^ leh_ yaw̃ aw_ haw̃ lo, lo_ve cãda_ ve taĩye'tã chaw ceu_ hpaw̃ kañ te pa_ aw_ mo_ tẽ mo_ le le hta_ cã da_ ve taĩ aw_ ti loñ, mã he^ ka_, pi_neh_ a cũya_ ve sha hpaw̃ te leh aw_mo_ shaw_ leh g'a te ve yo_.

13. Taĩ aw_ ti loñ, mãhe^ka_, pi_neh_ g'o_jĩ hta_na^ leh_ cãda_ ve taĩye'tã kañ te'hpa_ hta_ aw_ hk'ã gu te k'ai g'a tu_, taĩ aw_ ti loñ, mãhe^ka_, pi_neh_ a cũya_ aw_mo_ ve g'a tu_ yeh̃ tu_ hpu cãlã aw_ hk'aw, tẽ hk'aw_ le keu leh, g'a yan_ teh ve yo_.

၁၁။ ဝန်ကြီးဌာနသည် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ကိစ္စရပ်များကို ထိရောက်အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်ပါက ကော်မတီနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များကို သက်ဆိုင်ရာ အခြား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ဖွဲ့စည်းနိုင်ပြီး ယင်းတို့ကိုဖွဲ့စည်းပါက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို တစ်ပါတည်း သတ်မှတ်ပေးရမည်။

၁၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနသည် ယင်း၏ လက်အောက်တွင် လိုအပ်သည့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်း သားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ သဘောတူညီ ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၃။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားရေးရာကိစ္စရပ်များကို အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် နှစ်စဉ် ထည့်သွင်း ရေးဆွဲရမည်။

Aw, taw (6)

Tai[~]ye[~]ta[~] chaw ceu, ve a hkaw-an, gu fan, ha_~sha⁻ve

14. Tai[~]ye[~]ta[~] chaw ceu, te[~] hpa, leh, a shu yaw[~]
tai[~]ye[~]ta[~] chaw ceu, ve a hkaw-an, shon[~] kui, caw, ve law
k'o, gu fan, ha_~ sha⁻ve hta_~ g'a hpeh, tu, aw, pon, ca⁻ da,
ve tai[~] aw, ti lon⁻, ma[~]he[^]ka_~, pi_~neh, a cu⁻ya_~ aw, mo, geh
tan, ma, g'a ve yo.

15. Ca⁻ da_~ ve tai[~] aw, ti lon⁻, ma[~]he[^]ka_~, pi_~neh, a cu⁻ya,
leh,- po[^]ma[^] - 14 hta_~ cu[~] leh, tan, ma, la[~] ve hta_~ ha_~ yu,
peu, ve te[~] yan[~] hta[~], tai[~]ye[~]ta[~] chaw ceu, ve a hkaw-an, na,
kui, shon[~] kui, ma[~] g'a caw, tu, lo, ve gu fan, ha_~ sha⁻ve te
pi[~] tu,-

(A) Ca⁻ da_~ ve tai[~] aw, ti lon⁻, ma[~]he[^]ka_~, pi_~neh,
tai[~]ye[~]ta[~] chaw ceu, hpaw[~] ve g'o⁻ji[~] hta_~ kan⁻
aw,vui, g'a pi[~] ve yo.

(B) Po[^]ma[^] (ka[^]) hta_~ peun leh, kan⁻aw,vui, pi[~] g'a
ve ma[~] caw, k'o, keun, da_~ ve tai[~] aw, ti lon⁻,
ma[~]he[^]ka_~, pi_~neh, a cu⁻ya_~ aw,mo, hk'aw ve
g'o⁻ji[~] te[~] g'a[~] g'a[~] hta_~ aw,vui, g'a pi[~] ve yo.

အခန်း (၆)

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း

၁၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ရရှိနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ထံ တင်ပြနိုင်သည်။

၁၅။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၄ အရ တင်ပြချက်ကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးမှု မရှိစေရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန်-

(က) သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ တာဝန်ပေးအပ်နိုင်ခြင်း မရှိပါက သင့်လျော်သည့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအား တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

16. Po^{ma} 15 hta_∧ peun leh, kan⁻ aw_∨ vui_∨ pi[∨] ve hta_∧ g'a hka₋ ve g'o₋ ji[∨] leh₋

- (A) A shu yaw[∨] hta_∧ pi[∨] la[∨] ve kan⁻ hta_∧ ca⁻ da_∧ leh, tai[∨] ye[∨] ta[∨] chaw ceu_∨ ve a hkaw-an₋ shon[∨] kui_∨ caw_∨ ma[∨] caw_∨ ve hta_∧ g'a cha_∨ nyi ve yo_∨.
- (B) Po^{ma} aw_∨ taw eh⁻ (ka[∧]) hta_∧ cu[∨] leh, cha_∨ nyi hta[∨] tai[∨] ye[∨] ta[∨] chaw ceu_∨ ve a hkaw-an₋ na_∨ kui_∨ shon⁻ kui_∨ caw_∨ ve teh_∧ g'a maw_∨ pui⁻ law k'o, gu fan_∨ ha_∧ sha⁻ ve pi[∨] g'a tu_∨ aw_∨ pon, ca⁻ da_∧ ve tai[∨] aw_∨ ti lon⁻, ma[∨] he[∧] ka_∧, pi₋ neh₋ a cu⁻ ya_∧ ve daw[∨] che[∧] hk'a[∨] hk'e te leh ma[∨] k'o[∧], ca⁻ da_∧ ve tai[∨] aw_∨ ti lon⁻, ma[∨] he[∧] ka_∧, pi₋ neh₋ lo caw_∨ ve g'o₋ ji[∨] hta₋ na[∧] te[∨] hpa₋, a cu⁻ ya_∧ hta₋ na[∧] te[∨] hpa₋, a shu yaw[∨] hk'a[∨] u⁻ peun₋ a hkaw-an₋ g'a aw_∨ ti u⁻ peu₋ pa₋ aw_∨ mo₋ leh, lo₋ ve hk'e, pawn[∨] da_∧ jeh_∨ da_∧ leh g'a te ve yo_∨.
- (C) Po^{ma} aw_∨ taw eh⁻ (hka[∧]) hta_∧ peun leh te k'ai hta[∨], pi₋ htao₋ su[∧] aw_∨ hta_∨ caw_∨ ve aw_∨ nu ve g'o₋ ji[∨] hta₋ na[∧] te[∨] hpa₋, a cu⁻ ya_∧ g'o₋ gyi[∨] hta₋ na[∧] te[∨] hpa₋, a cu⁻ ya_∧ hta₋ na[∧] te[∨] hpa₋, a cu⁻ ya_∧ aw_∨ mo₋ ve g'a la[∨] kui_∨ hta_∧ g'a tu_∨ lo₋ ve k'o, ca⁻ da_∧ ve tai[∨] aw_∨ ti lon⁻, ma[∨] he[∧] ka_∧, pi₋ neh₋ a cu⁻ ya_∧ aw_∨ mo₋ geh lo ma[∨] k'o[∧], ca⁻ da_∧ ve tai[∨] aw_∨ ti lon⁻, ma[∨] he[∧] ka_∧, pi₋ neh₋ a cu⁻ ya_∧ aw_∨ mo₋ te[∨] ca⁻ te leh pi₋ htao₋ su[∧] tai[∨] ye[∨] ta[∨] chaw ceu_∨ hpaw[∨] ve g'o₋ ji[∨] hta₋ na[∧] lo ma[∨] k'o[∧] g'a tan₋ ma₋ ve yo_∨.

၁၆။ ပုဒ်မ ၁၅ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည်-

- (က) မိမိအား တာဝန်ပေးအပ်သော ကိစ္စရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှု ပေါ်ပေါက်ခြင်း ရှိမရှိ စိစစ်ရမည်။
- (ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ စိစစ်သည့်အခါ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနစ်နာဆုံးရှုံးမှု ပေါ်ပေါက် ကြောင်းတွေ့ရှိပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင် ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လည်း ကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဦးစီးအဖွဲ့ များနှင့် လိုအပ်သလို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း၍ လည်း ကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဂ) ပုဒ်မခွဲ(ခ)အရ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စု အဆင့်ရှိ အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့မှ တစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနသို့လည်းကောင်း တင်ပြရမည်။

17. Taĩ aw, ti lon̄, mãhẽka, pi_neh_ a cũya, aw,mo_ leh_- põmã - 16, aw,taw eh̄ (gã) hta, peun leh tan_ma_ lã kui, hta, cãda, leh, pi_htao_su^ aw, htai, caw, ve g'o_jĩ hta_na^ te'hpa_, a cũya, hta_na^ te'hpa_, a cũ ya, aw,mo_ aw, tsuh, te' hpa_ ve g'a lã kui, hta, g'a tu, lo_ ve teh, g'a maw, ve law k'o, pi_htao_su^ a cũya, aw, mo_ geh g'a tan_ma_ ve yo_.

18. G'o_jĩ hta_na^ leh_- põmã - 16, aw,taw eh̄ (gã) hta, peun leh tan_ ma_ lã kui, hta, cã da, leh, pi_htao_su^ aw, htai, caw, ve g'o_jĩ hta_na^ te'hpa_, a cũya, hta_na^ te'hpa_, a cũ ya, aw, mo_ aw, tsuh, te' hpa_ ve g'a lã kui, hta, g'a tu, lo_ ve teh, g'a maw, ve law k'o, pi_htao_su^ a cũya, geh g'a tan_ ma_ ve yo_.

19. Põmã -15 hta, peun leh, aw,vui, pĩ ve g'a hka_ ve g'o_jĩ leh_- yaw̃ aw, to g'a te ve kan̄ aw,hk'aw, taĩyẽtã chaw ceu, te' hpa_ ve a hkaw-an_ hta, gu fan, ha, shã pĩ g'a ve mã caw, ve law k'o, aw, lawn aw, tañ hk'a bĩ hk'a law, bvuh, leh taĩ aw, ti lon̄, mãhẽka, pi_neh_ a cũya, aw, mo_ geh g'a tan_ ma_ ve yo_.

၁၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ(ဂ) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိ ပါက ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၁၈။ ဝန်ကြီးဌာနသည်ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ(ဂ) အရ တင်ပြ ချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ် ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြ ရမည်။

၁၉။ ပုဒ်မ ၁၅ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည် မိမိဆောင်ရွက်ရသောကိစ္စတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့် အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါက အကျိုး အကြောင်း ပြည့်စုံစွာဖော်ပြ၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရ အဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

20. Tai³ aw₂ ti lon², ma³he⁴ka₂, pi₂neh₂ a cu²ya₂ aw₂ mo₂ leh₂- po⁴ma⁴ - 19 hta₂ peun leh tan₂ ma₂la³ ve kan² leh₂- pi₂htao₂su⁴ aw₂ htai₂ lo g'a te caw³ ve kan² hpeh₂ ve teh₂ shaw₂nyi leh g'a maw₂ ve law k'o, lo₂ ve hk'e te pi³ k'ai g'a tu₂ pi₂ htao₂su⁴ a cu² ya₂ aw₂ mo₂ geh g'a tan₂ ma₂ ve yo₂.

21. (A) Pi₂ htao₂su⁴ a cu² ya₂ aw₂ mo₂ leh₂- po⁴ma⁴-20 hta₂ peun leh tan₂ ma₂ la³ ve hta₂ ca² da₂ leh lo₂ ve hk'e te pi³ k'ai g'a tu₂ pi₂ htao₂su⁴ g'o₂-ji³ hta₂ aw₂vui₂ g'a pi³ ve yo₂.

(B) Pi₂ htao₂su⁴ a cu² ya₂ aw₂ mo₂ leh₂- po⁴ma⁴-(ka⁴) hta₂ peun leh kan² aw₂vui₂ pi³ ve tai³ye³ta³ chaw ceu₂ te³ hpa₂ ve a hkaw-an₂ na₂kui₂ shon³ kui₂ hpeh₂ ve kan² aw₂ hk'aw gu₂ fan₂ ha₂ sha² pi³ g'a tu₂ aw₂ pon pi₂htao₂su⁴ a cu²ya₂ ve daw³ che⁴hk'a³ hta₂ cu³ leh ma⁴ k'o⁴, pi₂htao₂su⁴ aw₂ htai₂ caw₂ ve ca² da₂ ve g'o₂-ji³ hta₂na⁴ te³ hpa₂, a cu²ya₂ aw₂mo₂ te³hpa₂ hta₂ pawn³ da₂ jeh₂da₂ leh ma³ k'o⁴, g'a te ve yo₂.

၂၀။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၉ အရ တင်ပြသောကိစ္စမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည့် ကိစ္စဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၂၁။ (က) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၂၀ အရ တင်ပြချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက် နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ် ရမည်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပုဒ်မခွဲ(က) အရ တာဝန် ပေးအပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးသည့်ကိစ္စတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှု ပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု အဆင့်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာန များ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်း၍ လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

Aw_↓ taw - 7**Taw_↓ ta_↓ kui_↓ te_↓ hpa_↓**

22. A shu te_↓ g'a_↓ ma_↓ k'o[^], chi u_↓pa_↓te_↓ hk'aw pa_↓ ve tai_↓ ye_↓ ta_↓ chaw ceu_↓ te_↓ hpa_↓ ve a hkaw-an_↓ leh, g'a caw_↓ ve a hkaw-an_↓ hta_↓ bi_↓ law_↓ ve aw_↓ lawn aw_↓tan_↓ ma_↓ caw_↓ caw_↓-eh_↓ te leh, taw_↓ ve tsuh_↓ ve ma_↓ g'a te.

23. A shu te_↓ g'a_↓ ma_↓ k'o[^], teh ta_↓ ve u_↓pa_↓te_↓ chi hta_↓ mvuh_↓ mi_↓ lawn pa yeh_↓ ca_↓ ve ma_↓ g'a te.

24. A shu te_↓ g'a_↓ ma_↓ k'o[^], tai_↓ye_↓ta_↓ chaw ceu_↓ aw_↓ chaw_↓ chaw_↓ nyi baw_↓ tu_↓, ya_↓ da_↓ tu_↓, nyi ma ma_↓ haw_↓ da_↓ tu_↓ te_↓ ceu_↓ceu_↓ hta_↓ hpeh_↓ la tu_↓ daw_↓ law ve, ma_↓ he[^] ka_↓, hpeh_↓ la tu_↓ aw_↓lawn caw_↓ ve tan_↓ he_↓ te_↓ hpa_↓ ma_↓ g'a te.

Aw_↓ taw -8**Ci_↓ya_↓ve**

25. A shu te_↓ g'a_↓ ma_↓ k'o[^], po[^]ma[^] - 22 hk'aw pa_↓ ve taw_↓ta_↓ kui_↓ hta_↓ te hpi[^] ve teh_↓, hk'a taw_↓ leh[^] g'a maw_↓ leh suh⁻ jeh_↓ ve hta_↓ g'a hka_↓ k'o, chaw o_↓ ve hta_↓ te_↓ hk'aw_↓ a keh⁻ ma_↓ leu⁻ ve (htawn_↓ da_↓) ma_↓ k'o[^], te_↓ shehn⁻ hteh_↓ a keh⁻ ma_↓ leu⁻ ve hk'aw meu⁻ ve ma_↓ k'o[^], nyi_↓ ceu_↓ceu_↓ ma_↓k'o[^], g'a ta[^] che[^] ve yo_↓.

၁၇

အခန်း (၇)

တားမြစ်ချက်များ

၂၂။ မည်သူမျှ ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက် မရှိဘဲ ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း မပြုရ။

၂၃။ မည်သူမျှ ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို နိုင်ငံရေးကိစ္စ အလို့ငှာ အလွဲသုံးစား မပြုလုပ်ရ။

၂၄။ မည်သူမျှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအချင်းချင်း မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်မူခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲခြင်း တစ်မျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ရည်ရွယ်သော သို့မဟုတ် ပေါ်ပေါက်လာရန် အကြောင်းရှိသော အပြုအမူများကို မပြုလုပ်ရ။

အခန်း (၈)

ပြစ်ဒဏ်များ

၂၅။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၂ ပါတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်တစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

26. A shu teʼ g'aʼ maʼ k'oʼ, poʼmaʼ - 23 hk'aw paʼ ve taw_ ta_ kui_ hta_ te hpiʼ ve teh_, hk'a taw_ leh^ g'a maw_ leh suh_jeh_ ve hta_ g'a hka_ k'o, chaw oʼ ve hta_ teʼ hk'aw_ a keh_ maʼ leu_ ve (htawn_ da_) maʼ k'oʼ, teʼ shehn_ hteh_ a keh_ maʼ leu_ ve hk'aw meu_ ve maʼ k'oʼ, nyiʼ ceu_ceu_ maʼk'oʼ, g'a ta^ che^ ve yo_.

27. A shu teʼ g'aʼ maʼ k'oʼ, poʼmaʼ - 24 hk'aw paʼ ve taw_ ta_ kui_ hta_ te hpiʼ ve teh_, hk'a taw_ leh^ g'a maw_ leh suh_jeh_ ve hta_ g'a hka_ k'o, chaw oʼ ve hta_ nyiʼ hk'aw_ a keh_ maʼ leu_ ve (htawn_ da_) maʼ k'oʼ, nyiʼ shehn_ hteh_ a keh_ maʼ leu_ ve hk'aw meu_ ve maʼ k'oʼ, nyiʼ ceu_ceu_ maʼk'oʼ, g'a ta^ che^ ve yo_.

Aw_taw - 9

Aw_nu aw_na ve

28. Pi.htao_su^ g'o_jiʼ leh_- pi.htao_su^ lo^daw_ jeh_ da_ kui_ lo maʼ k'oʼ, pi_tu^lo^daw_, maʼ he^ ka_, a_myoʼtaʼ lo^daw_ jeh_,da_ kui_ lo maʼ k'oʼ, mvuh_mi_, maʼhe^ka_, mvuh_mi_yaʼ chi ma ve hta_ ca_ da_ ve a yeʼ ui_ ve tai_yeʼtaʼ chaw ceu_ teʼ hpa_ hta_ ca_ da_ ve aw_lawn aw_ tanʼ hta_ aw_yanʼ cawʼ ve hk'e, g'a tan_ ma_ ve yo_.

၂၆။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၃ ပါတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်တစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

၂၇။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၄ ပါ တားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို နှစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်နှစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

အခန်း (၉)

အထွေထွေ

၂၈။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် အများပြည်သူတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အရေးကြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဆိုင်ရာအခြေအနေကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြရမည်။

29. Pi.htao.su^g'o_ jĩ leh_ - po^ma^ - 9 hk'aw pã ve kañ aw_vui_ leh te g'a ve a hkaw-an_ hta_ aw_ hk'ã gu te k'ai htã lo_ puĩ law k'o, cã da_ ve taĩ aw_ ti loñ, mãhe^ka_, pi_neh_ g'o_jĩ hta_ aw_vui_ peh_ pĩ ve, te hpeh_ ve yo_.

30. G'o_jĩ hta_na^ leh_ chi ve u_pa.te_ hta_ peun leh, shaw_ ta_ ve kaw_n_mi.ti_ leh, kañ aw_mo_ te^hpa_ ve sha_nã kañ te^hpa_ hta_ g'a te pĩ tu_ hpeh_ leh, peu_ caw̃ ve hta_ g'a peu_ ve yo_.

31. Chi u_ pa.te_ hk'aw pã ve ven^ba^ te^ hpa_ hta_, yeh̃ a yẽ yu_ tu_ a hkaw-an_ caw_ ve ven^ba^ teh_, shaw_ ta_ ve yo_.

32. Taĩ aw_ ti loñ, mãhe^ka_, pi_neh_ a cu_ya_ aw_mo_ leh_ - chi u_pa.te_ hk'aw pã ve taĩye^tã kañ aw_ lawn tẽ ceu_ ceu_ hta_ te tu_, a shu yaw̃ a cu_ya_ aw_mo_ hta_ cã da_ ve taĩye^tã chaw ceu_ hpaw̃ g'o_jĩ hta_, aw_ vui_ a_ pĩ leh, g'a te tcuh ve yo_. Taĩye^tã chaw ceu_ hpaw̃ g'o_jĩ mã caw_ ve taĩ aw_ ti loñ, mã he^ka_, pi_neh_ te^hpa_ lo, cã da_ ve taĩ aw_ ti loñ, mãhe^ka_, pi_neh_ g'o_ jĩ cho^ aw_to, aw_ vui_ pĩ ta_ ve g'o_jĩ hta_ g'a te tcuh ve yo_.

33. Chi ve u_pa.te_ hk'aw caw_ ve ven^ba^ tẽ ceu_ ceu_ hta_ suh̃ tan_ gã k'o, g'o_jĩ hta_na^ ve a hkaw-an_ g'a yu_ ve yo_.

၂၉။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပုဒ်မ ၉ ပါတာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး အား တာဝန်ခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်းပြုနိုင်သည်။

၃၀။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသောကော်မတီနှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၏ ရုံးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်များကိုလည်း ကျခံရမည်။

၃၁။ ဤဥပဒေပါပြစ်မှုများကို ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသော ပြစ်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။

၃၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် မိမိတို့ အစိုးရအဖွဲ့၏ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ်ဆောင်ရွက်စေရမည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးမရှိသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တာဝန်ပေးအပ်သည့် ဝန်ကြီးအား ဆောင်ရွက်စေရမည်။

၃၃။ ဤဥပဒေပါ ပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုရာတွင် ဝန်ကြီးဌာန၏ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။

34. Teh ta_ ve ūpa_te_ chi hta_ aw_hk'ā gu te k'ai htā-

- (A) G'o_jī hta_na^ leh_ te hk'ā ūpa_te_, aw_hk'ā leh teh lī tē hpa_ hta_ pi_htao_ su^ a cu_ ya_ aw_mo_ ve sha hpaw̄ hta_ yu_ leh te taw^ g'a ve yo_.
- (B) G'o_jī hta_na^ leh_ taw̄ pī shi_ pī ve li_, taw̄ pī hkaw̄, be^ma_hk'ā leh, te lī te hk'ā tēhpa_ hta_ te taw^ g'a ve yo_.
- (C) Taī aw_ ti lon̄, māhe^ka_, pi_neh_ a cu_ya_ leh_ taw̄ pī shi_ pī ve li_, taw̄ pī hkaw̄, be^ma_hk'ā leh, te lī te hk'ā tēhpa_ hta_ te taw^ g'a ve yo_.
- (D) Taī aw_ ti lon̄, māhe^ka_, pi_neh_ a cu_ya_ leh_ ca_ da_ ve taī aw_ ti lon̄, mā he^ ka_, pi_neh_ a cu_ ya_ aw_mo_ ve sha hpaw̄ hta_ yu_ leh, taw̄ pī shi_ pī ve li_, taw̄ pī hkaw̄, be^ma_hk'ā leh, te lī te hk'ā tēhpa_ hta_ te taw^ g'a ve yo_.

Pi_htao_su^ Man mvuh̄mi_ aw_hkuīpui_ shaw_ teh ta_ ve ūpa_te_ aw_ hk'aw, nga_ la_ma_ htō che^ ve yo_.

(Pon_) Ten̄ Sen_

Mvuh̄mi_ ta_ma_da^

Pi_htao_su^ Ta_ma_da^ Man mvuh̄mi_

၃၄။ ဤဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင်-

- (က) ဝန်ကြီးဌာနသည် နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းနှင့် စည်းကမ်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။
- (ခ) ဝန်ကြီးဌာနသည် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။
- (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။
- (ဃ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ကျွန်ုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

(ပုံ) သိန်းစိန်

နိုင်ငံတော်သမ္မတ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်